

ŠIAULIŲ SPECIALIOJO UGDYMO CENTRO SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių specialiojo ugdymo centro (toliau – Centras) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka (toliau - Tvarka) parengta vadovaujantis Smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Ši Tvarka nustato Centro administracijos, mokytojų, kitų darbuotojų, Vaiko gerovės komisijos (toliau VGK), mokinių, tėvų (globėjų, rūpintojų) veiklą, sukuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto ir patyčių apraiškoms aplinką mūsų įstaigoje.

3. Tikslas – siekiant ugdyti pozityvų centro bendruomenės elgesį, sukurti draugišką bei saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, Centro, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią smurtui ir patyčioms.

4. Tvarka vadovaujasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ir tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas bendruomenės narys: Centro administracija, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai ar kiti Centro darbuotojai, tėvai (globėjai, rūpintojai), ugdytiniai, pastebėję ar sužinoję apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;

4.3. darbuotojai veikslių imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

4.4. visi Centro bendruomenės nariai: ugdytiniai, administracijos darbuotojai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti centro darbuotojai turi būti susipažinę su šia tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais;

4.5. Centre priimti smurto ir patyčių prevencijos sprendimai turi būti vykdomi, o jų veiksmingumas aptariamas.

5. Tvaroje vartojamos sąvokos:

5.1. smurtas ir patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

5.2. smurtas ir patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, užgauliojimas, užkalbinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.2. fizinės patyčios ir smurtas: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.2.4. elektroninės patyčios: skaudinančiųjų ir gąsdinančiųjų asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

5.3. patyčias ir smurtą patiriantis vaikas – ugdytinis, iš kurio tyčiojamosi arba prieš kuri smurtaujama;

5.4. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis, vykdamas patyčias ar smurtą bei prisidedantis prie jų;

5.5. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojosi ugdytinis (-iai);

5.6. patyčių ar smurto stebėtojas/stebėtojai – asmuo/ugdytinis ar asmenų/ugdytinių grupė, matantys ar žinantys apie patyčias ar smurtą;

5.7. patyčių ir smurto intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems smurto ir patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant ugdytinių tėvus (globėjus/rūpintojus);

5.8. patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos stebėseną – smurto ir patyčių situacijos stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Įgyvendinant šią Tvarką vadovaujamosi Smurto samprata (priedas Nr. 3).

II SKYRIUS SMURTO PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA CENTRE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Centro veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi įstaigos direktorius, VGK nariai, socialinis pedagogas, psichologas, klasių auklėtojai, o ją vykdamas dalyvauja visi bendruomenės nariai.

8. Šios Tvarkos įgyvendinimą koordinuoja VGK pirmininkas, kuris kasmet:

8.1. inicijuoja Centro bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

8.2. numato smurto ir patyčių prevencijos konkrečias priemones: priemonių planą, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą (si), prevencinių programų įgyvendinimą visoje ugdomojoje veikloje (integruojant į popamokinę veiklą, mokomuosius dalykus ir pan.);

8.3. atlieka Centre fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę.

9. Klasių/grupių auklėtojai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja VGK pirmininką apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje/grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA CENTRE

10. Visais įtariamų ar realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas Centro administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas, ugdytinis reaguodamas:

10.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ir patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

10.2. jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (centro darbuotojus, tėvus (globėjus, rūpintojus)) ar institucijas (pvz. policija, greitoji pagalba);

10.3. informuoja klasės/grupės auklėtoją, socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą.

11. Reagavimo į patyčias ir smurtą bei pagalbos jiems įvykus planas (priedas Nr. 2).

12. Klasės/grupės auklėtojai, socialinis pedagogas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurtą:

12.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių/smurto atvejis, kalbasi su smurtautoju ir nukentėjusiuoju, informuoja tėvus (rūpintojus, globėjus);

12.2. pasitvirtinus pakartotinam patyčių bei smurto atvejui, užpildo pranešimo apie smurtą ar patyčias formą (priedas Nr. 1), ją perduoda VGK pirmininkui;

12.3. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su vaiko gerovės komisijos pirmininku, psichologu ir informuoja apie pokyčius.

13. Gavus informaciją apie smurtą/patyčias VGK pirmininkas:

13.1. užpildytą formą registruoja patyčių ir (ar) smurto registracijos žurnale (priedas Nr. 4), (žurnalas laikomas VGK komisijos pirmininko kabinete);

13.2. imasi spęsti smurto ar patyčių situaciją;

13.3. nedelsiant praneša Centro direktoriui, kuris priima sprendimą dėl pagalbos priemonių taikymo.

14. Ugdytiniui pasityčiojus iš administracijos darbuotojo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo gavęs informaciją, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias ar smurtą, informuoja centro direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikių taikymo.

15. Administracijos darbuotojui, pedagogui, pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo, gavęs informaciją, pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ar patyčias, informuoja centro direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

16. Visiems smurto ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius ir galimybes Centre teikiama psichologo, socialinio pedagogo ar mokytojų pagalba.

IV SKYRIUS BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS

17. Centras, spęsdamas smurto ir patyčių atvejus, bendradarbiauja su įvairiomis organizacijomis bei institucijomis:

17.1. Pedagogine psichologine tarnyba;

17.2. Šiaulių apskrities vyriausioju policijos komisariatu;

17.3. Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriumi (toliau – ŠVTAS) (turi daugiau juridinių įgaliojimų darbiui su socialinės rizikos šeimomis; centras gali įtraukti ŠVTAS specialistus į prevencinę veiklą);

17.4. nevyriausybinėmis organizacijomis;

17.5. psichikos sveikatos centru (bendradarbiaujant su PSC centras gali gauti konsultacijas pedagogams, mokomuosius užsiėmimus ugdytiniams).

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Centro darbuotojai pasirašytinai supažindinami su šiuo aprašu kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę.

19. Tėvai (globėjai, rūpintojai) su šiuo aprašu supažindinami e-paštu ar per e-dienyną, tėvų susirinkimų metu.

20. Patyčių ir smurto atveju informaciją viešiesiems ryšiams teikia Centro direktorius arba raštu įgaliotas jo asmuo, nepažeisdamas Lietuvos respublikos teisės aktų.

21. Apie visas vykdomas smurto ir patyčių prevencijos priemones centre aptariama metodinių grupių susirinkimuose ir fiksuojama protokoluose.

22. Šis aprašas skelbiamas centro internetinėje svetainėje www.siauliusuc.lt.

ŠIAULIŲ SPECIALIOJO UGDYMO CENTRO SMURTO IR PATYČIŲ PRANEŠIMO FORMA

(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias arba smurtą	
Kada įvyko patyčios arba smurtas	
Kur įvyko patyčios ar smurtas	
Kokia patyčių forma naudota, ar įtariama, kad buvo naudota	
<p>o Fizinės: (ugdytinio užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);</p> <p>o Socialinės: (įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad ugdytinis yra nepageidaujamas ar atstumiamas).</p> <p>o Elektroninės: (patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje; socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus, t.y. nemalonių žinučių rašinėjimas arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, ugdytinio asmeninių detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).</p> <p>Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____</p>	
Ar žinomas tokio elgesio pasikartojimas/ai	

Duomenys apie patyčių ar smurto dalyvius:

Ugdytinio/ugdytinių, patyrusio/sių patyčias, vardas, pavardė, gimimo data (amžius), klasė	
Ugdytinio/ugdytinių, kuris/ie tyčiojosi, vardas, pavardė, gimimo data (amžius), klasė	
Ugdytinio/ugdytinių, stebėjusio/sių patyčias, vardas, pavardė, gimimo data (amžius), klasė	

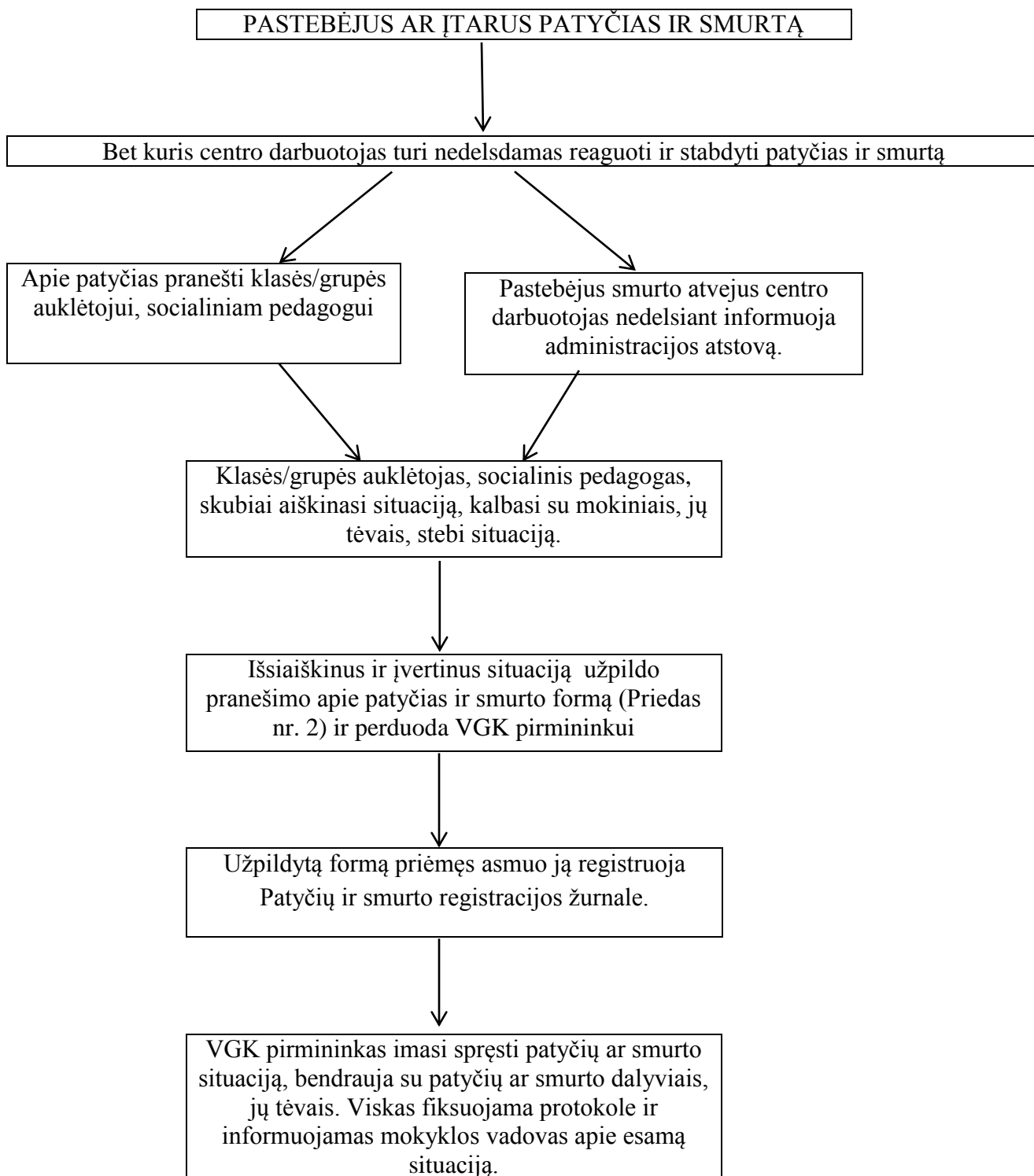
Išsami informacija apie įvykį ir planuojamus veiksmus:

Išsami informacija apie įvykį	
Planuojami veiksmai	1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

(Užpildžiusio formą asmens, vardas, pavardė, pareigos)

(Parašas)

**ŠIAULIŲ SPECIALIOJO UGDYMO CENTRO
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR SMURTĄ BEI PAGALBOS JOMS ĮVYKUS
PLANAS**

SMURTO SAMPRATA

- ✓ Kito žmogaus mušimas per veidą, rankas, kojas, pilvą, nugarą, užpakalį.
- ✓ Nužudymas ar kėsinimas nužudyti.
- ✓ Pistoletų, šautuvų, automatų atsinešimas ar panaudojimas mokykloje ar už jos teritorijos ribų.
- ✓ Peilių, lazdų, kitų šaltųjų ginklų nešiojimas ar panaudojimas.
- ✓ Petardų, kitų sprogstamų medžiagų nešiojimas ar panaudojimas.
- ✓ Pastūmimas.
- ✓ Kojos pakišimas, kad kitas nugriūtų ar susižalotų.
- ✓ Daiktų mėtymas į kitą žmogų.
- ✓ Kito žmogaus daiktų naikinimas.
- ✓ Rankos užlaužimas.
- ✓ Spjaudymas.
- ✓ Kandžiojimas.
- ✓ Sprigtai, skausmingi odos trynimai.
- ✓ Tempimai prieš kito žmogaus valią.
- ✓ Apipylimas vandeniu ar kitais skysčiais.
- ✓ Drabužių plėšymas.
- ✓ Dūrimas peiliu, tušinuku ar kitu daiktu.
- ✓ Draskymas nagais.
- ✓ Tampymas už plaukų.
- ✓ Smaugimas.
- ✓ Kito žmogaus daiktų ar kūno tepiojimas tušinuku, rašalu, flomasteriais ar kitais daiktais.
- ✓ Bet koks kitoks skausmo sukėlimas.
- ✓ Privačių kūno dalių lietimasis prieš kito žmogaus valią.
- ✓ Seksualinis priekabiavimas žodžiais ar raštu.
- ✓ Prievartiniai seksualiniai santykiai mokyklos teritorijoje.
- ✓ Vaikų iki 14 m. seksualinio neliečiamumo pažeidimas.
- ✓ Neleidimas rūbinėje persirengti.
- ✓ Nusikaltimo planavimas.
- ✓ Nepranešimas apie žinomą nusikaltimą.
- ✓ Smurtinių bausmių taikymas.
- ✓ Naudojimas socialiniu statusu ar užimamomis pareigomis, siekiant pažeminti kitą žmogų ar jam pakenkti.
- ✓ Gąsdinimas.
- ✓ Grasinimas susidoroti.
- ✓ Daiktų ar pinigų atėmimas ar vogimas.
- ✓ Priverstinis skolos „auginimas“.
- ✓ Spaudimas neatskleisti smurtinių veiksmų pedagogams.
- ✓ Išsijuokimas, siekiant pažeminti.
- ✓ Įžeidus pravardžiavimas.

- ✓ Necenzūrinės kalbos vartojimas.
 - ✓ Privertimas bėgti iš pamokų.
 - ✓ Garsus rėkavimas pamokos metu.
 - ✓ Riksmai pertraukų metu ar kieme sukeltiems nemaloniems jausmams.
 - ✓ Šmeižtas.
 - ✓ Apkalbinėjimas už akių, siekiant pažeminti.
 - ✓ Demonstratyvus piktybinis izoliavimas.
 - ✓ Išleidžių žinučių rašymas mobiliuoju telefonu ar elektroniniu paštu.
 - ✓ Privачios informacijos atskleidimas siekiant pažeminti.
 - ✓ Kitų žmonių ignoravimas dėl lyties, amžiaus, išvaizdos, gebėjimų.
 - ✓ Privertimas atlikti veiksmus, kurie yra naudingi tik smurtautojui.
 - ✓ Spaudimas turėti konkrečius įsitikinimus.
 - ✓ Spaudimas meluoti.
 - ✓ Kitų žmonių judėjimo laisvės apribojimas, siekiant asmeninės naudos.
 - ✓ Kitų žmonių privertimas rinktis, su kuo bendrauti ar nebendrauti.
 - ✓ Centro drausmės taisyklių pažeidimas.
 - ✓ Viešas išsijuokimas iš kito asmens.
 - ✓ Tyčinis kito žmogaus įskaudinimas.
 - ✓ Privertimas skolinti.
 - ✓ Demonstratyvus atsisakymas vykdyti administracijos, pedagogų nurodymus, susijusius su ugdymo procesu.
 - ✓ Piktybinis dominavimas, priimant sprendimus.
 - ✓ Kiti netiesioginiai veiksmai, kuriais siekiama valingai pakenkti kitam žmogui.
 - ✓ Nusikalstamos grupuotės kūrimas ir dalyvavimas joje.
 - ✓ Demonstratyvus ar piktybinis vengimas spręsti smurto atvejus.
-

